

СТАНОВИЩЕ

от Велислав Заимов

хоноруван професор доктор в катедра „Дирижиране и композиция“ към Теоретико – композиторския и диригентски факултет на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ за дисертационния труд „Клавирното творчество на Ливан“ от Александър Чобанов по професионално направление 8.3 – музикално и танцово изкуство

Александър Чобанов започва да учи пиано в НУМТИ „Добрин Петков“ – Пловдив, където негов преподавател е професор Албена Димова. Впоследствие продължава обучението си в САЩ: в Академията по изкуствата в Калифорния, в Консерваторията към Университета „Лин“, щата Флорида и в Университета „Рътгърс“, в щата Ню Джърси. След получаване на магистърска степен специализира в различни майсторски курсове на изтъкнати музикални педагози. От 2013 година започва да изнася концерти като солист и камерен изпълнител в САЩ, Европа и Азия.

Предложеният дисертационен труд „Клавирното изкуство на Ливан“ е в обем от 188 страници. Състои се от три глави, предшествани от увод и последвани от заключение, списък с приносите и списък със заглавията на ползваната литература (общо 60 – 34 на английски, 13 на френски и едно на български език). Към темата на труда има две научни публикации върху ливанските композитори Бешара Ел-Хури и Хутаф Хури.

В увода са посочени мотивацията за написване на изследването, а също така и научната хипотеза, предмета, обекта, целите и задачите.

Глава първа „Културно-исторически контекст и стилови синтез в ливанската музика“ е посветена на историческите първоизточниците на ливанската професионална музика, но и на професионалното музикално образование в Ливан. Разгледана е многообразната ладова основа на ливанската традиционна музика с нейните характерни маками, където

октавата е разделена на двадесет и четири тона. Направен е обзор на музикалните форми в ливанския фолклор, тъй като първите ливански композитори стъпват върху основата на националната традиция.

В тази глава са разгледани творческите дейности на четирима видни ливански музиканти, композитори и музикални деятели, а именно: Туфик Суккар (1922-2017), Анис Фулейхан (1900-1870), Богос Джелалян (1927-2011) и Абдел Рахман Ел Бача (роден през 1958), които поставят началото на професионалното музикално обучение в Ливан. Авторът дава биографични данни за всеки един от тях, проследява творческия им път, анализира музикалния им език и описва педагогическата им дейност.

Глава втора е посветена на композитора Хутаф Хури, роден през 1967 година в град Триполи - Ливан. Според автора той е един от най-изявените ливански композитори и автор на значими творби за пиано. Той е възпитаник на Националната музикална академия в „П. И. Чайковски“ в Киев, където получава магистърска и докторска степен. Негови преподаватели са изтъкнати композитори като Юрий Ищенско, Иван Котлярски, Валентин Силвестров, Евгений Станкович. Работил е като преподавател по композиция и теоретични дисциплини в Националната консерватория в Бейрут, в университетите „Азъм“ в Триполи и в университета в Баада. Канен е като гост-лектор в Германия. Хутаф Хури е автор на значителен брой симфонични и камерни произведения. Част от тях са изпълнени в редица световни музикални центрове като Манхайм, Лондон, Бамберг, Киев, Катар, Уинипег (Канада). Дисертантът прави характеристика на музикалния стил на Хури. Там той установява съчетаване на ориенталски мелодии със западноевропейски полифонични похвати, хармонични последования и сложни ритмични фигури. От друга страна определения като *„Молитви – метафорични послания, идея за състрадателен свят, гражданска война, изстрели с автомат Калашников*

...“ звучат по-скоро наивно, относително, неопределено и неподходящо за научно изследване.

В края на главата е представен анализ на Третата соната за пиано от Хури. Анализът е подробен и включва както елементи на микроструктурата (близкоизточни ладови структури, атонализъм, клъстерна техника, различни маками и хроматизми), така и цялостната архитектоника.

В Трета глава Ал. Чобанов разглежда жизнения и творческия път на композитора Бешара Ел-Хури, роден през 1957, започвайки от обучението му по пиано като дете, уроците при Агоп Арсланиян и по-късно в парижкия период след 1979 година, когато среща Пиер Пети. Тогава се оформя като завършен композитор и започва да подрежда творбите си в каталог. Тук са дадени повечето успешни премиерни изпълнения на произведения от Ел-Хури в Тел Авив, Нью Йорк, Париж, Детройт, Потсдам, Страсбург, Копенхаген.

Докторанта дава характеристика на композиторския стил на Ел-Хури: влияние на импресионизма с целотонни и пентатонични ладове, паралелно акордово движение, сложни вертикали с кварто-квинтови структури и клъстери, увлечение по темброво разнообразие. Като основен композиционен той посочва вариантноста на кратки мотиви. Избрал е като представителна творба за анализ Соната за пиано № 1, оп. 35.

Анализираните творбите и от двамата композитори са подкрепени с множество нотни примери, които онагледяват съжденията.

Аз не бих могъл да преценя дали избраните двама ливански композитори, чиито творчество е подробно разглеждано в дисертационния труд дава пълна картина на клавирната музика в Ливан, но така или иначе най-малко запознава с основните тенденции на младата ливанска композиторска школа, почти непозната в повечето европейски страни.

Смятам, че трудът е издържан според изискванията, има своите приноси и предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор“ на Александър Чобанов.

София, 31.07.2026.

проф. д-р Велислав Заимов